

РЕШЕНИЕ

на контролния състав по оспорване на оценка по сигнал с вх. № 6657 от 24.06.2020 г. и последващо уведомление с вх. № 6666 от 29.06.2020 г.

СПАЗЕНИ ЛИ СА ПРИЛОЖИМИТЕ БСО ПРИ ИЗГОТВЯНЕ НА ОСПОРВАНАТА ОЦЕНКА?

С вх. № 6657 от 24.06.2020 г. и последващо уведомление с вх. № 6666 от 29.06.2020 г. е подаден сигнал до КНОБ и КПЕ към КНОБ от „Г. А. 2015“ ЕООД за оспорване на оценка на недвижим имот – УПИ, находящ се в с. С. общ. К., обл. Б., представляващ УПИ I, от кв. 19 по плана на с. С., целият с площ от **20 047 кв.м.** с отреждане „за производство на шоколадови и захарни изделия и КОО“, собственост на „К.“АД, изготвена от дружество на независим оценител „Б. К.“ ООД и подписана от инж. В. П..

Оценката е възложена от публично дружество „Прайм пропърти БГ“ АДСИЦ и, съгласно чл. 114, ал. 1 от ЗППЦК, е включена в дневния ред на Общото събрание на акционерите – за одобрение /гласуване/ от акционерите за закупуване на имота от акционерното дружество на посочената от оценителя стойност.

В сигнала жалбоподателят твърди, че оспорваната оценка не е изготвена съгласно изискванията на ЗНО и нормативните документи на КНОБ и не са спазени приложимите Български стандарти за оценяване (БСО), в сила от 01.06.2018 г.

1. Условието за прилагане на Българските стандарти за оценяване (БСО) са дефинирани в т. 1.1.2 от Част Първа на БСО:

Българските стандарти за оценяване (БСО) са задължителни за прилагане от всички независими оценители, вписани в Регистъра на независимите оценители при КНОБ, съгласно ЗНО. При извършването на оценки, независимите оценители прилагат тези стандарти.

Българските стандарти за оценяване са рецепция на международните стандарти за оценяване и на европейските стандарти, относими към регулацията на оценяването, съгласно българското законодателство.

Не се допуска отклонение от стандартите, нито по инициатива на оценителя, нито по искане на възложителя или потребителя на оценката.

Съгласно ЗНО, оценката на обект/актив представлява становище на независимия оценител относно стойността на обекта/актива за конкретна цел в определен момент от време и в условията на конкретен пазар, изготвено под формата на доклад в писмена форма, подписан и подпечатан. Становището на независимия оценител не е задължително за Възложителя и/или Потребителя.

2. Изискванията за възлагане и изготвяне на оценка от двете страни са дефинирани в т. 1.1.3 от Част Първа на БСО:

Изготвяне на оценка се осъществява след възлагане в писмена форма, съгласно ЗНО. Информацията, при възлагането е стандартна и специфична. В писмената форма на възлагането се посочва:

*Точно определяне **целта на оценката**. Оценката може да се ползва единствено за посочената цел.*

***Обект на оценяването:** описание на обекта/актива на оценката; идентифициращи данни и характеристики в съответствие със спецификите на обекта/актива на оценяване.*

***Изискуеми документи** относно: собствеността; идентификацията и характеристиките на обекта/актива; счетоводни справки; специфични документи, свързани с специални разпоредби в нормативната уредба; други, които са определящи за обекта/актива на оценката.*

При необходимост, в хода на оценяването може да се изискват документи и други данни.

Общи и специфични допускания.

Дължимото възнаграждение и условия за плащане. Срок на изпълнение.

Ограничения при възлагане на оценката:

Не се допуска Възлагането на оценка да бъде в нарушение и противоречие на ЗНО и БСО.

Недопустимо е Възложители/Потребители, при възлагане на оценителска дейност съгласно ЗНО, да определят подходите, методите, приложенията, формата и съдържанието на оценителския доклад.

Условия за конфиденциалност.

Всяка оценка се възлага и изготвя с точно определена цел, поради което оценките не могат да бъдат използвани за друга цел, различна от първоначалната.

Възлагане в писмена форма на оспорваната оценка, изготвена от „Б. К.“ ООД, не е предоставено нито от изпълнителя на оценката, нито от жалбоподателя - „Г. А. 2015“ ЕООД, въпреки че е поискано от контролния състав.

3. Оглед на обекта.

Съгласно БСО, Независимият оценител **няма право:**

- да изготвя оценки без **извършването на оглед на оценявания обект/актив** и без запознаване с документите за собственост или другите относими документи, установяващи права върху оценявания обект/ актив;

В оценителския доклад **няма приложен снимков материал** (актуален към датата на оценка), също така **липсва запис за дата на проведен от оценителя оглед на обекта на място.**

4. Минималните изисквания за съдържание на оценителския доклад са дефинирани в 1.4. на БСО:

Изисквания, регламентирани в БСО	Констатации при анализа на оценителския доклад, изготвен от „Б. К.“ ООД¹
1. Стандартна и специфична информация за Възложителя и Изпълнителя и за ползвателя на оценката при наличие на такъв.	В доклада са посочени възложител и изпълнител. Липсва информация за ползвателя на оценката, предвид фактическото ѝ предназначение, установено от контролния състав.
2. Цел на оценката.	<i>т.1.1.„Целта на оценката е определяне на пазарна стойност на имота.“</i> Липсва ясно определение за конкретната цел, за която следва да послужи изведената пазарна стойност на имота, а именно: за вземане на решение от акционерите, съгл. чл. 114, ал. 1 от ЗППЦК.
3. Обект на оценяването (описание на обекта/актива на оценката; стандартни реквизити и други в съответствие с обекта/актива на оценяването, идентифициращи същия).	В оценката (т.1) е посочен предмета на оценка, последван от кратко описание на местоположението (т.П.1.2.) на имота. Липсва подробно описание на индивидуалните /физически/ характеристики на имота (форма, лице, наличие на застрояване в имота и др.), както и оповестяване на параметрите на устройствената зона, евентуални предвиждания и/или ограничения, наличие или не на ПУП и друга специфична информация, определяща в процеса на оценяване на подобни имоти.
4. Оповестяване на общи и/или специфични допускания и ограничения.	Докладът съдържа т.б. „Допускания и ограничения“, но текстът в този абзац не е относим към заглавието, съдържа предимно декларативни изречения.

¹ В таблицата и по-нататък в документа, в син курсив са цитирани извадки от оспорвания оценителски доклад.

5. Дата на оценката.	<p>„т.3. Пазарната оценка е валидна към 14.05.2020 г. т.4. Срок на валидност на оценката до 6 месеца..., при отчитане ... пазара на недвижимите имоти, развиващ се при действието на валутен борд и относителна икономическа стабилност“.</p> <p>В БСО не е регламентиран „срок на валидност на оценката“. Записаният срок от 6 месеца е необясним и необоснован. Споменатите „икономически условия в страната и столицата“ (?) не кореспондират с реалните такива към момента на изготвяне на оценката /току-що прекратено двумесечно извънредно положение в национален мащаб и пандемия – в международен/</p>
6. Бази за стойността.	<p>„5. Базата за стойността представлява декларация за ....(?); Всички анализи ..., са подчинени на изискванията тя да отговаря на стандарта „Пазарна стойност“ /Market Value/, като за основа е приета дефиницията, дадена от Международните стандарти за оценяване (IVS): Пазарната стойност е ...“</p> <p>Дефинираната база на стойността е в явно противоречие с БСО. По-нататък в доклада се появява и понятието „справедлива пазарна стойност“, което нито е дефинирано, нито се припокрива с оповестената в т.5. база за стойността.</p> <p>В раздел Пети, част Първа на БСО са дадени определения /дефиниции/ на видовете стойности, извеждани в процеса на оценяване.</p>
7. Посочени подходи и методи за прилагане.	<p>„Съгласно изискванията на Методиката (?) за оценка на недвижими имоти, оценката на обектите (?) е изготвена по следните методи:</p> <p>- Метод на сравнителните продажби;“</p> <p>В раздел Седми, част Първа, от БСО са описани основните признати подходи за оценяване и приложимите към тях методи. В т. 1.7.5. е регламентирано: „Допуска се становището за стойност да бъде изведено по един или няколко метода.“ В този смисъл, изборът на оценителя да приложи само един метод за оценка е в съответствие с БСО. Липсата, обаче, на каквъвто и да било анализ или обосновка на този избор, противоречи на изискванията на БСО.</p>
9. Становище – мнение за крайната стойност на обекта /актива на оценяване.	<p>Съгласно БСО „Становище за стойност се формира след прилагане на обосновани подходи и методи в процеса на оценяването, съгласно БСО и е резултат от цялостния процес на оценяването.“</p> <p>В доклада е изведено предложение за пазарна стойност на оценявания имот. Предхождащите го пояснения са неясни, неточни като терминология, напр. противоречива употреба на понятията „цена“/„стойност“; „еталонни обекти“ вм. подобни/сходни аналози; някои дори погрешни „съпоставяне на достигнатите пазарни стойности на ... и анализът със <u>собствеността</u> на обекта, предмет на оценката.“...</p>
11. Приложение: снимков материал.	<p>Към доклада <u>няма приложен снимков материал</u> от проведен оглед. Също така <u>липсва запис за датата на огледа</u> и, евентуално, в чие присъствие е проведен огледа на имота.</p>
12. Приложение: специфични документи, получени в хода на оценяването (ако има такива).	<p>Към доклада няма приложени специфични документи. Контролният състав, в хода на производството по оспорване, се сдоби с такива документи – вж. Приложенията.</p>

15. От съществено значение е оценителският доклад да съдържа информацията, необходима за разбиране на оценката.	Така изготвеният оценителски доклад не съдържа информация, необходима за разбиране на оценката, особено от непрофесионалист.
---	--

5. При оценка на недвижим/и имот/и, съдържанието на оценителския доклад следва да отговаря и на специфични изисквания, дефинирани в т.2.1 и т.2.2, част Втора на БСО:

Изисквания, регламентирани в БСО	Констатации при анализа на оценителския доклад, изготвен от „Б. К.“ ООД
1. Правен статут на имота	Не е представен изчерпателно.
2. Описание на местоположението на имота.	В доклада е посочена частично информация за: местоположението (приложената в доклада „карта“ не показва местоположението на оценявания имот, а съдържа граници на други обекти); застроеност (изобщо не е упоменато, че оценяваният имот е незастроен), налична инфраструктура в района (за имота не е уточнено).
3. Транспортна достъпност до имота	Транспортна достъпност до имота не е разгледана.
4. Описание на района	Частично.
5. Информация за наличието на промени, проекти или строителни дейности, планирани за обекта, за територията в непосредствена близост до него или в по-голям район, където е местоположението на недвижимия имот, както и анализ за възможното им отражение върху стойността на имота	Липсва такъв тип информация, както и няма записи за направено проучване от оценителя. Контролният състав, след запитване до общ. К., прилага чертежи за ЧИ ПУП-ПРЗ на УПИ I, II и III-338 в землището на гр. К., както и съответните Заповеди за одобрение (вж. приложенията).
6. Описание на ПИ – правен статут, инфраструктура в него, екологична обстановка и др.	Частично. Имотът се намира в близост до Лукойл и са възможни и ограничения в тази връзка.

6. Подходи и методи, прилагани в процеса на оценяването

Съгласно БСО:

Оценителят следва да дефинира и обоснове кои подходи и методи са приложени за определяне на стойността на обекта/актива. Избраните подходи и методи за оценка следва да бъдат съобразени с базата на стойността, вида на обекта/актива, както и всички предварително обследвани и надлежно описани основни и специални допускания.

В оценителския доклад стои следното:

„Съгласно изискванията на Методиката за оценка на недвижими имоти, оценката на обектите е изготвена по следните методи:

Метод на сравнителните продажби;“

- Българските стандарти за оценяване не регламентират „методики“.

В изготвения от „Б. К.“ ООД оценителски доклад не са дефинирани и обосновани оценителските подходи и методи, приложени при определяне на стойността на оценявания имот.

7. Сравнителен подход

Съгласно БСО:

Сравнителният подход извежда стойност, като сравнява обекта/актива, предмет на оценка, с идентични или сходни/подобни обекти/активи, за които е налична ценова информация.

Методът за прилагане на сравнителен подход е на пазарните сравнения (аналози). Методът се основава на ценова информация, получена от надеждни източници. При прилагане на метода, оценителят трябва да извърши сравнителен анализ на качествените и количествените сходства и разлики между сравнимите обекти/активи и оценявания обект/актив. При необходимост се правят корекции, като тези корекции трябва да бъдат обосновани и оповестени.

Идентични или сходни/подобни са недвижимите имоти, които съответстват в най-голяма степен на оценявания обект/актив по отношение на факторите, оказващи влияние върху стойността – правата върху обекта/актива, местоположението, устройствените показатели на УПИ, техническите характеристики и възрастта на сградите условията на пазара към момента на сделките и условията към датата на оценката и други.

Оценителят следва да подбере т. нар. сравними данни (сравними величини). Най-често при оценка на недвижими обекти/активи, като сравними величини се използва показателят цена на единица площ. Изборът на сравними величини задължително се обосновава, както и добавките и отбивките, които са приложени върху сравнимите величини на избраните аналогични сделки, така че да се определи стойността на оценявания обект/актив, съпоставима с избраните сделки.

При описанието на приложението метод е посочено следното: „Избор на еталонни обекти - съгласно определението в Стандарта за бизнес-оценяване (БСО)...”

- Този стандарт не е приложим съгласно действащата нормативна уредба!

В доклада липсва анализ на избраните аналози и обосновка на приложените корекции, характерни за Сравнителния подход на оценяване.

„Те (еталонните обекти) трябва да са продадени в сравнително близък период от време.“

Две от офертите (от общо три), използвани в оценката, са с дати на обявите от началото на 2019 г. Нито са актуални, нито са относими - заради значителните промени в икономическата обстановка (в глобален мащаб) - фактор с определящо значение при оценяване на имоти с отреждане за производствени дейности.

Подбраните от оценителя аналози са несравними с оценявания имот и по други основни показатели.

Има няколко основни критерия, по които оценяваният имот може да бъде сравняван и на база на които да бъдат приложени корекционни коефициенти:

- местоположение – гр. К., с. С.;
- площ – 20,047 дка;
- отреждане – за производствени дейности със съответните параметри на зоната;
- незастроен, неограден, без следи от дейности и/или подобрения в имота.

При изготвяне на оценката, оценителят е подбрал за сравнение оферта за продажба на „права“ върху седем броя УПИ (право на собственост - само върху част от тях), с обща площ от 8800 кв.м, ведно с построените върху тях **сгради**, офиси, навеси с обща **РЗП** от порядъка на 1670 кв.м. Такъв имот не следва да се разглежда като „сходен/подобен“ на оценявания.

Друга оферта, използвана от оценителя за сравнение, се отнася за имот „в непосредствена близост до центъра на с. К.“, с площ от **575 кв.м** (35 пъти по-малка от площта на оценявания!) и с „валидно разрешение за строеж на **едноетажна жилищна сграда**“. Такъв имот не следва да се разглежда като „сходен/подобен“ на оценявания.

В оценката са заложили други критерии, за които липсва информация (респ. корекция) или имат незначително влияние при определяне на пазарна стойност на подобни имоти.

По-нататък в оценката се споменава следното:

„За целите на оценката е използван следния пазарен множител:

Съотношение Пазарна цена/Обща разгъната застроена площ“

- Такова съотношение е неуместно. Оценяваният имот е незастроен!

Изисквания, регламентирани в БСО	Констатации при анализа на оценителския доклад, изготвен от „Б. К.“ ООД
1. Използвани аналози	Подбраните от оценителя пазарни аналози се различават значително от оценявания имот по определящи (основни) показатели, което предполага сериозни корекции. Използвани са оферти с дата на публикуване/обновяване/ повече от година преди датата на оценката, което не ги определя като „актуални“.
2. Корекционни коефициенти	Некоректно сравнение на качествените и количествените сходства и разлики между сравнимите обекти – избраните аналози и оценявания имот. Подбраните критерии за сравнение са неправилно интерпретирани, напр.: аналог, за който в обявата е посочена обща засроена площ на съществуващите сгради, е отбелязан като „незастроен“, респ. отчетена корекция 0%; за оценявания имот е записано устройствената зона „Жк“, при положение че тя е „Пп“ – производствена, със съответните параметри на застрояване; по критерий „вертикална планировка“ е записано „няма информация“, въпреки че такава има; критериите „изглед“ и „релеф“ не са от съществено значение за оценката на имоти, подобни на оценявания...

Решението на контролния състав относно оспорваната оценка - по сигнал с вх. № 6657 от 24.06.2020 година и последващо уведомление с вх. № 6666 от 29.06.2020 година, е изградено въз основа на:

1. Български стандарти за оценяване (БСО);
2. Пазарна оценка на УРЕГУЛИРАН ПОЗЕМЛЕН ИМОТ I, находящ се в квартал 19 по плана на село С. общ. К., обл. Б., целият с площ от 20 047 кв.м. с предназначение „за производство на шоколадови и захарни изделия и КОО“, образуван при частично изменение на ПУП-ПРЗ на УПИ I, УПИ II и УПИ III-338, изготвена от „Б. К.“ ООД;
3. Писмени обяснения от „Б. К.“ ООД, във връзка с оспорваната оценка, заведени в КНОБ с вх. № 6724 от 27.07.2020 г.;
4. Снимки на обекта на оценката – актуални към август 2020 г.;
5. Допълнителни материали, предоставени от „Г. А. 2015“ ЕООД - вх. № 6755 от 05.08.2020 г.
6. Допълнителни материали, предоставени от община К. връзка с писмо вх. № 94-00-1847/17.08.2020 г.:
  - 6.1. Справка за ПУП
    - Заповед №РД-09-245/18.05.2012г. на Кмета на Община К.;
    - Заповед №РД-09-128/16.03.2018г. на Кмета на Община К. за отстраняване на допуснатата явна фактическа грешка;
    - ЧИ ПУП-ПРЗ на УПИ I, II и III-338 в землището на гр. К.;
    - Трасировъчен чертеж на УПИ I, II и III-338 в землището на гр. К.;
    - Скица на УПИ I.
  - 6.2. Информация, че към настоящия момент няма входирани инвестиционни намерения за промяна, предназначението на УПИ I.
  - 6.3. Община К. няма подземен кадастър.

РЕШЕНИЕ:

Контролният състав, назначен с решение по т. 3.1. от Протокол № 20 от 08.07.2020 г. от извънредно заседание на Комисията по професионална етика (КПЕ) на Камарата на независимите оценители в България (КНОБ), във връзка с оспорване на оценка по сигнал с вх. № 6657 от 2020 г. и последващо уведомление с вх. № 6666 от 2020 г.

РЕШИ:

Оспорваният оценителски доклад, изготвен от името на дружество на независим оценител „Б. К.“ ООД и подписан от независимия оценител инж. В. П., е изготвен ПРИ НЕСПАЗВАНЕ на приложимите Български стандарти за оценяване (БСО), в сила от 01.06.2018 г.

Контролен състав:

...../П/.....
/инж. М. П./

...../П/.....
/инж. В. Ж./

...../П/.....
/инж. Й. А./

...../П/.....
/ В. С./

...../П/.....
/ А. А. /

септември 2020 г.